

Het KNNV-jaartheme van 2014 is 'Natuur in je omgeving'. Natura belicht in de komende nummers enkele steden en dorpen, waar veel is gedaan voor de natuur. In het tweede deel de stad Groningen, die in 2013 werd uitgeroepen tot de groenste stad van Nederland. Stadsecologen en bewoners werken samen bij tal van projecten.

Tekst Goos van der Sijde
Beeld Ellen Reehorst (Buitenhof) en
Goos van der Sijde

Bewoners Groningen actief voor stadsnatuur

De stad Groningen ligt landschappelijk mooi op de noordelijke punt van de Hondsrug, de grote zandrug die 70 kilometer zuidelijker bij Emmen in Drenthe eindigt. Links en rechts van deze heuvelrug liggen bij Groningen kwel- en veengebieden, terwijl ten noorden van de stad de kleigronden domineren

BEWONERSGROEPEN

Mark Ronda is een van de drie stadsecologen van de Gemeente Groningen. Hij vertelt dat stadsecologie de afgelopen decennia een belangrijk beleidsinstrument in de stad is geworden, het hoort er echt bij. "Met meer ruimte voor natuurlijk groen en water in de stad sla je eigenlijk twee vliegen in een klap," vertelt Mark. "Je vergroot de biodiversiteit in de stad zelf met als effect dat bewoners in hun directe omgeving van de natuur kunnen genieten."

Dat Mark als stadsecoloog niet alleen denkt aan de biodiversiteit van planten en dieren, maar ook de bewoners noemt, is niet toevallig. Mark legt uit dat het een trend is om in veel gemeenten bewoners en ondernemers bij de inrichting en het beheer van de

openbare ruimte te betrekken. Mark Ronda heeft daarover nauw contact met zijn collega Laurens Stiekema, die de bewonersgroepen begeleidt. "Vroeger hadden bewoners niet veel invloed op hoe de gemeente met het groen in de wijk omging", vertelt Laurens, "nu is het veel meer een samenspel tussen de gemeente en haar bewoners." En dat is belangrijk, want het vergroot de betrokkenheid van de bewoners bij hun omgeving en dat is goed voor de sociale samenhang.

"Er zijn in Groningen nu zo'n 75 bewoners-initiatieven", vertelt Laurens enthousiast. "Veel bewoners willen graag zelf de handen

uit de mouwen steken. Er zijn allerlei verschillende initiatieven: van het aanleggen van geveltuinten en bloemrijke boomspiegels, het omvormen van saaie groenstroken tot bloemrijke boomgaarden en onderhoud en beheer van kleine natuurgebieden bij woonwijken." Mensen denken nogal eens dat zelfbeheer is bedacht om te bezuinigen, maar dat is een wijdverbreid misverstand, benadrukken Mark en Laurens. Er gaat misschien wat minder geld naar het directe onderhoud van het groen, maar de andere kant is dat al die initiatieven professioneel begeleid moeten worden. "Bewoners vragen daar ook om",

MOESTUIN DE GRUNOTUIN

De moestuin de Grunotuin ligt op een braakliggend stuk terrein in de Grunobuurt. Het gebied is bedoeld voor woningbouw, maar door de crisis ligt de bouw op deze plek voorlopig nog stil. Bewoners namen in 2013 het initiatief tot deze bloemen- en moestuin. Er zijn zo'n 90 bewoners betrokken bij de tuin. Het afgelopen jaar genoten de tuiniers van zelfgekweekte groenten en kruiden en deelden de oogst met elkaar. En bewoners uit de Grunobuurt en omliggende wijken leerden elkaar zo beter kennen.

Zie ook mensenmakendestad.nl - een samenwerking tussen gemeente, woningcorporaties en bewoners.

BUURTBOOMGAARD HOORNSE MEER

Eens was dit een saaie grasstrook met een enkele boom aan de rand van de wijk Hoornse Meer. Op initiatief van een aantal bewoners is het veldje vanaf 2012 omgevormd tot een prachtige buurtboomgaard. Er zijn 30 fruit- en notenbomen en diverse vruchtenstruiken geplant. Stroken gras zijn veranderd in plekken met bijzondere inheemse planten en akkerkruiden waar veel insecten op afkomen. Een insectenhotel compleeteert het geheel. Door de bewoners van Maartenshof, een verpleeg- en verzorgingshuis, zijn naambordjes gemaakt

voor elke boom. Daarnaast is er een valkenkast opgehangen en is er een leuke klimboom voor kinderen. Een imker zet er zijn bijenkasten neer. Via een verhard paadje is de tuin ook toegankelijk voor rolstoelgebruikers, zodat ook zij van de boomgaard kunnen genieten.

Zie ook <https://www.facebook.com/pages/Buurboomgaard-Hoornse-Meer/464813590251097>

Stadsecoloog Mark Ronda (links) en coördinator Laurens Stiekema (rechts) bij het insectenhotel in buurtboomgaard Hoornse Meer.

Links - Samen maaien en helpen bij het ecologisch beheer van 't Landje Daar!

Midden - Bewoonster Diana Meijer met stadsecoloog Mark Ronda.

Rechts - Een slootmiddag voor de kinderen. Met een schepnet onderzoeken wat er allemaal rondzwemt aan kikkervisjes, libellenlarven of stekelbaarsjes.

vertelt Laurens. “Soms hebben bewoners heel verschillende ideeën over beheer en onderhoud, of het tijdstip waarop er bijvoorbeeld gemaaid moet worden. En dan is het goed dat hoveniers en ecologen van de gemeente de bewoners advies geven over de beste momenten voor bijvoorbeeld maaien of snoeien.” De gemeente Groningen investeert veel in de begeleiding van bewonersgroepen. We bezoeken een aantal projecten.

'T LANDJE DAAR! IN WIJK BUITENHOF

In de wijk Buitenhof (Groningen-West) ligt een gebiedje dat de bewoners zelf de grap-

GROENSTE STAD VAN HET LAND

In 2013 ontving Groningen in de nationale groencompetitie Entente Florale (de Vitale Groene Stad) de prijs van groenste stad van het land. Groningen blinkt uit in de consequente ecologische aanpak van het groen en water in de stad en de belangrijke rol die de gemeente de bewoners geeft bij het beheer, het onderhoud en de verbetering van het groen.

pige naam 't Landje Daar! hebben gegeven. Het is een nat veenweidegebied, dat aansluit op het Groninger Stadspark en onderdeel is van de ecologische hoofdstructuur. Bij de inrichting is de oorspronkelijk slootstructuur gehandhaafd. Het is nu een mooi gebied waar veel dier- en plantensoorten hun plek hebben gevonden zoals dotterbloem, rietorchis, koraaljuffer, tengere grasjuffer, koevinkje, oranjetipje, kleine watersalamander, kleine karekiet, ijsvogel, haas, dwergmuis en gewone bosspitsmuis.

Diana Meijer is een van de actieve bewoners. Zij vertelt dat de wijk Buitenhof een buurtcommissie heeft met allerlei werkgroepen. Zo zijn er mensen die de communicatie doen, anderen houden zich bezig met verkeer en verkeerslawaai, en er is een natuurwerkgroep. “Onder leiding van deskundigen van de gemeente doen we samen net iets meer dan dat de gemeente alleen zou kunnen doen”, vertelt Diana. “Een ecologische hovenier maait met een vingerbalk (een kleine maaimachine) in het najaar. Wij helpen hem met het verzamelen en afvoeren van het gras en riet. Door het maaien blijft

de grond arm en kunnen bijzondere planten blijven groeien. Verder maken we van het maaisel broedhopen voor de ringslang die het gebied hopelijk snel ontdekt. We knotten wilgen en zorgen dat de poel met libellenlarven open blijft en niet dicht groeit. Het is belangrijk dat de zon de poel in het voorjaar kan opwarmen.” Mark Ronda legt uit dat het gebied heel nat is zodat er geen grote machines kunnen komen, alles moet dus met de hand.

De natuurwerkgroep houdt zo'n werkdag ongeveer vier keer per jaar, altijd in samenwerking met de ecologische hovenier van de gemeente. “Het is lekker om buiten te werken, samen soep te eten, en gezellig te kletsen onder het werk. Het is iets wat je in je eigen tuin niet kunt doen”, vertelt Diana enthousiast. “En voor kinderen is zo'n gebiedje dicht bij huis helemaal een avontuur. Ze vinden het geweldig om takken te mogen zagen. Ze verslepen ze daarna naar de plek op 't Landje waar ze er hutten van kunnen gaan bouwen. Zo'n ervaring vergeeten ze hun hele leven niet meer.”